

Biografija Blagoja Govedarice

Blagoje Govedarica rođen je 18. 11. 1949. godine u Bačkom Dobrom Polju kod Vrbasa u tadašnjoj Narodnoj Republici Srbiji, kao najstarije dijete Sofije (rođene Zelenović) i Rada Govedarice. Kao i mnoge druge hercegovačke porodice, tako su i njegovi roditelji u teškim vremenima poslije Drugog svjetskog rata odselili iz rodnog Gacka da bi potražili sreću u bogatoj Vojvodini, ali se tamo nisu dugo zadržali. Već 1953. godine porodica se vratila u rodni kraj, a nekoliko godina kasnije trajno su se naselili u Nikšiću u Crnoj Gori. U tom gradu je Blagoje Govedarica završio osnovnu školu i gimnaziju, stičući prve interese i ljubav prema istraživanju arheoloških ostataka, vidljivih širom Crne Gore. Rezultati ovog razvoja i usmjerenja k razumijevanju ljudske prošlosti manifestirali su se već na završetku gimnazije, prilikom čega je literarna obrada i interpretacija romana *Derviš i smrt* u maturalnom radu Blagoja Govedarice nagrađena posebnim pohvalama. Cjelokupan navedeni tok događaja, od napuštanja rodnog mjesta u Vojvodini do upoznavanja s ostacima starih kultura tokom rane mladosti u Crnoj Gori, doveli su do toga da je već predvidljivim smjerom Blagoje Govedarica 1968. godine upisao studij arheologije na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Beogradu, koji je uspješno završio 1973. godine. Ljubav prema intelektualnom razvoju i spoznaji ljudske prošlosti već se tada manifestirala izuzetnim isticanjem Blagoja Govedarice u želji za novim spoznajama. Od prvih studentskih dana on je participirao u nizu znanstvenih istraživanja ne samo na prostoru bivše Jugoslavije već i šire, stigavši čak do tadašnje SR Njemačke. Znanstveno nezaboravna iskopavanja prvih evropskih naselja Vlasca i Lepenskog Vira, neolitskog Gerlingena (Štuttgart), rezidencije rimskog cara Galerija "Felix Romuliane", srednjovjekovnog Rasa

i drugih važnih nalazišta u čijem je istraživanjima Blagoje Govedarica imao prilike učestvovati kao student, sama po sebi su otkrića koja i danas u najboljem svjetlu reprezentiraju arheologiju Evrope i bivše Jugoslavije, pa tako i Bosne i Hercegovine. Tokom studija rastao je entuzijazam Blagoja Govedarice te je tako već na završetku redovnog univerzitetskog školovanja pred sebe postavio jedno od najznačajnijih pitanja kako tadašnje tako i moderne arheologije jugoistoka Evrope. Izuzetno zahtjevnim i krajnje izazovnim diplomskim radom *O učešću Ilira u Egejskoj seobi*, u kojem se bavi krucijalnim pitanjima razvoja prahistorijskih populacija na prostoru Balkana tokom brončanog i željeznog doba, Blagoje Govedarica je potvrdio svoj cjelokupan dotadašnji razvoj, iskazujući razvijen smisao za razumijevanje i interpretiranje kulturnohistorijskih procesa, jednako kao i izrazitu sposobnost istraživanja, dokumentiranja, sistematiziranja i shvaćanja temeljnih metodološko-konceptualnih problema arheološke hermeneutike. Cjelokupno zalaganje, kao i istaknute sposobnosti tokom studija, doveli su do toga da je Blagoje Govedarica odmah po završetku studija arheologije dobio stalno zaposlenje u Sarajevu, jednom od najznačajnijih arheoloških središta tadašnje Jugoslavije. Pritom je neophodno naglasiti da je spomenuto radno mjesto Blagoje Govedarica dobio upravo u Akademiji nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, pri Centru za balkanološka ispitivanja (CBI), kao asistent svjetski znamenitog prahistoričara akademika Alojza Benca. Istovremeno, Govedarica je nastavio svoje obrazovanje te se u tom smislu tokom magistarskog studija Ilirologije na Univerzitetu u Beogradu dodatno usmjerio na ključne aspekte geneze kulturnih procesa i brojna pitanja metodologije arheološkog diskursa pod mentorstvom akademika Milutina Garašanina,

svojevremeno jednog od začetnika moderne evropske arheologije. Dakako, plodna saradnja s akademikom Bencem, koja je započela odmah po dolasku Blagoja Govedarice u Sarajevo i trajala sve do smrti Alojza Benca 1992. godine, kao i saradnja s akademikom Garašanićem, uveliko je utjecala na formiranje znanstvenog habitusa mladog arheologa. U tom smislu je Blagoje Govedarica svoje djelovanje koncentrirao na istraživanje prahistorijskog perioda Bosne i Hercegovine i problematiku hronoloških i kulturnih pitanja prahistorije i rane historije ovog prostora, što je rezultiralo i odbranom magistarskog rada pod naslovom *Kulturna stratigrafija gradinskih naselja u jugozapadnoj Bosni* 1980. godine. Već od početka rada u Centru za balkanološka ispitivanja 1973. godine započela je do danas neprekinuta istraživačka djelatnost prof. dr. Govedarice. Te je godine otpočeo svoja prva samostalna istraživanja koja su istovremeno bila i sastavni dio magistarskog rada i trajala do 1980. godine. U tom je smislu i spomenuti magisterij rezultirao radom zasnovanom na autentičnim istraživanjima koja i danas predstavljaju fundamentalnu literaturu za istraživače ove problematike.

Istovremeno s djelovanjem u jugozapadnoj Bosni Govedarica je tokom sedamdesetih godina započeo dugogodišnja istraživanja na području Glasinca, jedne od najznačajnijih arheoloških regija Evrope. Ta su istraživanja nesmanjenim intenzitetom trajala od 1975. godine pa sve do prisilnog prekida, uvjetovanog ratnim zbivanjima 1992. godine. U pogledu značaja Glasinačkog područja i rada prof. dr. Govedarice na tom prostoru dovoljno je istaći činjenicu da je Bosna i Hercegovina, pored otkrića čuvenog neolitskog naselja na Butmiru, krajem XIX stoljeća dospjela na svjetsku arheološku pozornicu zahvaljujući otkriću brojnih nekropola i kneževskih ukopa prahistorijskih Autarijata upravo na glasinačkom području. Usprkos toj činjenici, znanstveno poznavanje i cjelokupno razumijevanje kulturnohistorijskog razvoja ove zajednice, kao nekada najmoćnije na prostorima širim od današnje Bosne i Hercegovine, ostalo je nepotpuno sve do istraživanja koja je započeo i vodio prof. dr. Govedarica u spomenutom periodu od 1975. do 1992. godine. Otkrićem naselja Klisura u Kadića brdu, u blizini Sokoca, prof. dr. Blagoje Govedarica je u potpunosti izmijenio dotadašnja poimanja o kontinuitetu naseljenosti prvenstveno gla-

sinačkog, a zatim i bosanskohercegovačkog prostora u kasnijim razdobljima prahistorije. Dok su na znanstvenoj pozornici još uvijek dominirale brojne teze o doseljavanju indoevropskih populacija na ove prostore, rezultatima ovih istraživanja utvrđen je kontinuitet života na lokalitetu Klisura u periodu od 3400. do 350. godine pr. n. e. Iako su, nažalost, sistematska iskopavanja koja je prof. dr. Govedarica vodio na ovom lokalitetu prekinuta 1992. godine, njihovi su rezultati dali dovoljno podataka da je cjelokupna arheološka javnost bivše Jugoslavije spoznala da se u arheološkim stratumima ovog lokaliteta nalaze brojni odgovori na pitanja geneze zajednica u prahistoriji i ranoj historiji ovog prostora. Dodatno, prof. dr. Blagoje Govedarica prilikom svojih istraživanja nije dao svoj doprinos samo na ovom polju već je s entuzijazmom koji ga prati od studentskih dana pokušao, i u tome uveliko uspio, raditi na razvoju arheološke metodologije istraživanja i njene epistemologije, čime je svojevremeno pobudio široki interes arheologa Jugoslavije. Metodologija istraživanja prahistorijskih gradina koju je Blagoje Govedarica razvio u saradnji s prof. Bencem primijenjena je na brojnim arheološkim istraživanjima u Bosni, Hrvatskoj i Srbiji. Na svim tim istraživanjima Blagoje Govedarica je i sam učestvovao, bilo kao istraživač ili kao stručni savjetnik. Pored ovoga, neophodno je spomenuti i krunski nalaz iz dugačkog niza onovremenih znanstvenih uspjeha prof. dr. Blagoja Govedarice. Usprkos neprekidnim aktivnostima na istraživanjima glasinačke kulture, tokom 80-ih godina, tačnije 1983. i 1984. godine, prof. dr. Govedarica je zajedno s akademikom Alojzom Bencem istraživao grobne humke na području Kupreškog polja, kojom su prilikom pronađeni ukopi sa automumificiranim pokojnicima iz ranog brončanog doba (oko 1800. godina pr. n. e.). Ovo otkriće predstavlja čak i danas jedinstven pronalazak i njime je omogućen dalji razvoj arheološke znanosti, kako činjenicom da je na ovaj način otvorena mogućnost proučavanja organskih ostataka iz prahistorije tako i činjenicom da je ovim pronalaskom bosanskohercegovačka, ali i regionalna arheologija ispred sebe otvorila dalji razvoj i put k modernoj interdisciplinarnosti. Ostaci ovih nalaza, posebice cjelovito konzerviranog groba istraženog 1984. godine, čak i danas pomažu razvoju Bosne i Hercegovine, kao i njene arheološke znanosti, nalazeći se izloženi u

Franjevačkom muzeju i galeriji Gorica u Livnu, gdje predstavljaju jednu od znamenitih turističkih atrakcija koju posjećuju brojni turisti iz svih zemalja regije i Evrope.

Uzimajući u obzir tada već formirani naučni habitus prof. dr. Govedarice, nije začuđujuće da je smjer njegovog doktorskog studija pretendirao na period metalnog doba Bosne i Hercegovine, preciznije rečeno brončanog doba. Istovremeno sa svim spomenutim i brojnim drugim aktivnostima, on je tokom ovog perioda aktivno radio na izradi svoje doktorske disertacije koja se fokusirala na do tada gotovo nepoznat problem kulturnog razvoja zajednica i kultura ranog brončanog doba na istočnoj jadranskoj obali i njenom zaleđu. Doktorsku disertaciju je odbranio 1988. godine na Univerzitetu u Beogradu, a publicirana je već 1989. godine pod naslovom *Rano bronzano doba na području istočnog Jadrana*. Ovo djelo i danas predstavlja temeljni udžbenik na svim studijima arheologije pri univerzitetima nekadašnje Jugoslavije, Italije, Albanije i dalje, a također je još uvijek nezaobilazna literatura i polazna tačka bilo kojeg istraživača koji se bavi ovom problematikom. Sve to jasno govori o znanstvenom dostignuću prof. dr. Blagoja Govedarice, no uski znanstveni rad nije bilo i jedini smjer njegovog djelovanja. On je intenzivno radio i na općem razvoju bosanskohercegovačke arheologije, te je u periodu 1981–1984. godine predsjedavao Arheološkim društvom BiH, čiji je i sam dugogodišnji član bio. Pokrenuo je izdavanje znanstvenog časopisa *Zbornik arheološkog društva BiH* čiji je prvi broj publiciran 1984. godine, a istovremeno je organizirao veliki broj znanstvenih skupova i savjetovanja. Na temeljima postignutih rezultata i cjelokupnog djelovanja prof. dr. Blagoje Govedarica je po okončanju doktorskog studija u instituciji Centar za balkanološka ispitivanja Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine imenovan u zvanje naučnog, a potom i višeg naučnog saradnika.

Sljedom nesretnih događaja koji su pogodili prostore bivše Jugoslavije, u Bosni i Hercegovini je došlo do prekida svakog djelovanja i istraživanja. Naša je zemlja izgubila cjelokupnu generaciju velikana arheološke znanosti, a među njima i prof. dr. Blagoja Govedaricu, koji je krajem 1992. godine bio prinuđen pronaći novi dom, te je tako iste godine s porodicom stigao u Heidelberg u SR Njemačkoj. Znanstveno djelovanje i ugled reno-

miranog istraživača koji je prof. dr. Blagoje Govedarica ostvario tokom svoje dotadašnje karijere nisu ostali nezapaženi ni izvan regionalnog i jezičnog kruga nekadašnje Jugoslavije, te su njegove znanstvene sposobnosti i dostignuća pronašli svoje mjesto u visokim arheološkim krugovima SR Njemačke. Uz podršku Deutsche Forschungsgemeinschaft on je započeo rad u novoj sredini, ne gubeći pri tom interes za prostor Bosne i Hercegovine i okruženja. Njegova istraživanja u Njemačkoj bila su usmjerena na problematiku formiranja i geneze indoevropske grupe naroda, kao i na proučavanje kulturnih veza nomadskog stanovništva ukrajinskih i južnoruskih stepa sa zemljoradničkim kulturama jugoistočne Evrope, što je od velikog značaja za razumijevanje kulturnohistorijskih procesa i na našem prostoru. Već tada je aktivno participirao u implementaciji nastavnog procesa na univerzitetima u Heidelbergu i Berlinu, a istovremeno je učestvovao u aktivnostima Zavoda za zaštitu spomenika pokrajine Brandenburg, u funkciji voditelja brojnih arheoloških istraživanja. Aktivan istraživački rad je u vrlo kratkom vremenskom periodu rezultirao izradom habilitacije pod naslovom *Zepterträger – Herrscher der Steppen*, koja je odbranjena 1999. godine na Univerzitetu u Heidelbergu, a publicirana u ediciji renomirane izdavačke kuće Philip von Zabern iz Mainza 2004. godine. Ostvarenjem znanstvene habilitacije prof. dr. Blagoje Govedarica je dobio univerzitetsku licencu *Venia legendi* praćenu zvanjem docenta, a ubrzo, 2005. godine, i zvanjem vanrednog profesora na Seminaru za prahistoriju i ranu historiju Univerziteta u Heidelbergu. Značaj njegove hajdelberške habilitacije izdvaja se svojom posebnošću u znanstvenom svijetu, kao i dodatnom potvrdom niza njegove znanstvene kreativnosti i uspjeha koji se nižu još od studentskih dana. U tom je smislu ova habilitacija dobila veliki broj pozitivnih recenzija, među kojima se svakako izdvaja komentar prof. dr. Haskela Greenfielda da prof. dr. Blagoje Govedarica zaista predstavlja znanstvenika koji se i sam, kao i njegovo djelo, pojavljuje jednom u “generaciji naučnika”:

This is one of those seminal works that appears once in every generation of scholars working on a particular subject. (...)

This monograph will become an indispensable source for anyone working on post-Neolithic

developments in central and eastern Europe. It clearly summarizes the complex archaeology of a vast region and puts the material into its temporal and spatial context. Much of the literature of this region is not easily accessible to most western scholars, being published in a variety of local languages and by local publishing houses. Govedarica has done an immense service by wading through this vast and complex literature and summarizing it in one major western language. (citirano po: Greenfield, H. J. *American Journal of Archaeology*, vol. 109, no. 3, 2005, str. 580–581).

Nastavljajući svoju visokoškolsku i znanstvenu aktivnost, dr. Govedarica je s porodicom 2007. godine prešao iz Heidelberga u Berlin, gdje je započeo djelovanje u ulozi honorarnog profesora na Institutu za prahistorijsku arheologiju Slobodnog univerziteta u Berlinu. Pored toga, kao profesor je učestvovao u nastavnim procesima i brojnim predavanjima na univerzitetima u Tübingenu, Münchenu, Freiburgu, Frankfurtu na Majni, Kölnu, Saarbrückenu, Rimu, Trstu, Ljubljani, Beogradu, Tirani, Beču, Krakovu i Sarajevu. Kao stipendista prestižnih organizacija poput Fondacije Alexander von Humboldt, Deutsche Forschungsgemeinschaft i drugih, svoj izuzetno bogati znanstveni habitus Govedarica je neprekidno širio mnogobrojnim studijskim boravcima u Njemačkoj, Italiji, Albaniji, Bugarskoj, Rumuniji, Ukrajini, Moldaviji i Poljskoj. Od trenutka prelaska u Berlin, prof. dr. Blagoje Govedarica je rukovodio i većim brojem istraživačkih projekata, među kojima se posebice izdvajaju interdisciplinarna istraživanja *Nordwestliches Schwarzmeergebiet im 4. Jt. v. Chr.* (2007–2009), kao i projekat *Siedlungskomplex Orlovka-Kartal und die frühe Kupferzeit im norwestlichen Schwarzmeer-Gebiet* (2010–2015), koji su izvedeni u kooperaciji Slobodnog univerziteta u Berlinu i Njemačkog arheološkog instituta, čiji je istovremeno i dopisni član.

Uzevši u obzir cjelokupnu znanstvenu karijeru i period djelovanja, evidentno je da je prof. dr. Blagoje Govedarica svojim radom, izraženim u dvije monografije i preko 150 znanstvenih radova i članaka, oko 200 manjih i većih arheoloških iskopavanja, te brojnim izdavačkim poduhvatima, savjetovanjima i znanstvenim skupovima, aktivnostima na univerzitetima širom Evrope

kao profesor i znanstvenik, Greenfieldovim riječima rečeno, zaista “jedan u generaciji” znanstvenika koji su stasali u Bosni i Hercegovini.

Usprkos činjenici o nepobitnom svjetskom uspjehu prof. dr. Blagoja Govedarice kao znanstvenika i arheologa, neophodno je naglasiti činjenicu da on nikada nije zaboravio Bosnu i Hercegovinu, promovirajući je svojim likom i djelovanjem naših granica, kao i svojim dugogodišnjim zalaganjem za obnovu bosanskohercegovačke arheologije i pokušaj njenog vraćanja na nivo zlatnog doba iz druge polovine XX stoljeća. Odlaskom iz Sarajeva prof. dr. Govedarica nikada nije prekinuo odnose s matičnom institucijom – Centrom za balkanološka ispitivanja, kao ni s bosanskohercegovačkim kolegama. U trenucima kada su Bosna i Hercegovina i njena arheologija prolazili najteže dane i kada je gotovo u potpunosti naša znanost izgubila čitavu generaciju velikana naše arheologije poput akademika Alojza Benca i Borivoja Čovića, prof. dr. Blagoje Govedarica se požrtvovano upustio u ostvarivanje kontakata s tadašnjim studentima Univerziteta u Sarajevu i nesebično pomaganje njihovom obrazovanju s ciljem stvaranja novih generacija koje bi pomogle ponovnom uzdizanju bosanskohercegovačke arheologije i očuvanju naše kulturne baštine. Zahvaljujući njemu i njegovom tadašnjem zalaganju u radu s mladim studentima danas na Katedri za arheologiju i Institutu za arheologiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu postoje već stasali profesori i asistenti koji se zalažu za iste ciljeve i spas bosanskohercegovačke arheologije kao i sam prof. dr. Blagoje Govedarica. Neke od njih je čak i sam proizveo u zvanje doktora nauka na univerzitetima nekadašnje Jugoslavije, poput Univerze u Ljubljani, gdje je svojim komentorstvom učestvovao u izradi i odbrani doktorskih disertacija današnjih predavača na sarajevskoj Katedri za arheologiju. Također, prof. dr. Govedarica je participirao u brojnim projektima Univerziteta u Sarajevu. Kao predavač je nekoliko godina aktivno učestvovao u radu Katedre za arheologiju kroz implementaciju projekta BIHERIT –TEMPUS, kao i arheološkim istraživanjima sarajevskog Instituta za arheologiju, među kojima se posebice izdvaja rad na neolitskom naselju u Butmiru, koje se nalazi pred opasnošću od uništenja i koje bez pomoći samog prof. dr. Govedarice ne bi moglo biti spašeno te bi Bosna i Hercegovina u potpunosti iz-

gubila jedan od spomenika koji ju je još prije više od stoljeća doveo na pozornicu svjetske kulturne javnosti. Učešćem u implementiranju brojnih međunarodnih projekata i ličnim zalaganjem prof. dr. Govedarica je uspješno izmijenio međunarodnu sliku bosanskohercegovačke arheologije, kako velikim brojem spomenutih aktivnosti kojima je gradio povezivanje mlađih generacija naših arheologa s vodećim svjetskim stručnjacima tako i izuzetnim zalaganjem za uspostavljanje kontakata naših s renomiranim svjetskim institucijama. Dodatno, kroz pribavljanje sredstava za dodjelu stipendija i studijskih boravaka studentima sarajevske Katedre za arheologiju, njegovo djelo je već sada ostavilo neizbrisiv trag na mladim generacijama koje predstavljaju budućnost bosanskohercegovačke arheologije. Na ovaj način, današnji predavači Katedre za arheologiju, bivši i trenutni studenti arheologije na Univerzitetu u Sarajevu, osoblje Instituta za arheologiju, brojni arheolozi u institucijama poput lokalnih i regionalnih muzeja i drugi, ostvaruju značajnu međunarodnu saradnju koja doprinosi razvoju naše znanosti u brojnim segmentima.

Također, prof. dr. Blagoje Govedarica je u saradnji s mladim kolegama s Katedre za arheologiju u Sarajevu otpočeo naučnu obradu obimne arheološke građe koju je svojevremeno prikupio tokom svojih istraživanja na Glasincu u spomenutom periodu od 1974. do 1991. godine. Time je poslije dugotrajne pauze izazvane ratom nastavljen ciklus istraživanja na Glasincu. Obrada ovog materijala odvija se u prostorijama Centra za balkanološka ispitivanja, a ona će biti dopunjena i dodatnim istraživanjima na terenu. Ovaj naučni poduhvat predstavlja početak jedne od najobimnijih arheoloških akcija u BiH u poslijeratnom vremenu, a njegovo izvođenje ne bi bilo moguće bez učešća profesora Govedarice. Pored ovoga, prof. dr. Govedarica je aktivno kroz dugi niz godina podržavao rad bosanskohercegovačkih institucija kulture pa tako i muzejskih institucija. Jedan takav primjer u novije vrijeme jest organiziranje muzejske izložbe pod naslovom *Arheološki nalazi iz Njemačke* u Muzeju grada Sarajeva, održane u martu 2017. godine. Konačno, nezaobilazno je naglasiti značaj neumornog angažmana prof. dr. Govedarice u očuvanju integriteta i digniteta arheološke i historijske nauke u našoj zemlji, ne samo na stručnom planu već i

na javnoj sceni, u štampanim glasilima i drugim medijima.

Istovremeno sa svim spomenutim i brojnim drugim aktivnostima u Bosni i Hercegovini, izuzetno je značajno spomenuti da se prof. dr. Blagoje Govedarica tokom čitavog perioda od trenutka odlaska iz Bosne i Hercegovine kontinuirano i snažno angažirao na očuvanju i radu svoje matične institucije, Centra za balkanološka ispitivanja Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine. Od 2002. godine je preuzeo izdavanje *Godišnjaka/Jahrbucha* i ostalih izdanja Centra, posebice se nesebično zalažući za pribavljanje neophodnih sredstava za štampu, kao i kvalitetnih priloga, recenzija i sličnog. O uspjehu njegovog angažmana na ovom polju nepobitno svjedoči činjenica da je već duži niz godina *Godišnjak/Jahrbuch* na polju arheologije jedini bosanskohercegovački časopis koji se redovno objavljuje i predstavlja renomiranu periodiku rangiranu na međunarodnim listama u A kategoriju stručnih časopisa. Pored ovoga, prof. dr. Blagoje Govedarica je bio nosilac brojnih istraživačkih programa i projekata Centra, kao što su: *Živa antika – Antica Viva* – projekt javne prezentacije i promoviranja arheologije u BiH te digitalizacija Kartoteke *Grobovi prastanovnika zapadnog Balkana*. Zahvaljujući svom dugogodišnjem angažmanu i predanom radu prof. dr. Blagoje Govedarica je 2008. godine izabran za domaćeg člana Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, a deset godina kasnije izabran je u radni sastav ove institucije kao njen dopisni član.

Kao što je već istaknuto, prof. dr. Blagoje Govedarica je svojim neumornim zalaganjem i izuzetnim znanstvenim postignućima stekao reputaciju jednog od najpoznatijih arheologa na prostoru nekadašnje Jugoslavije, ali jednako i Evrope i svijeta. Posebno vrijedno svjedočanstvo njegovih dostignuća i znanstvenog ugleda, kao i ugleda bosanskohercegovačke znanosti u svijetu, predstavlja internacionalni Kolokvij pod naslovom *Formen der Machträsentationen zwischen Kaukasus und Adria von 5000 bis 1500 v.u.Z.* koji je organiziran povodom umirovljenja i u čast prof. dr. Blagoja Govedarice od strane Njemačkog arheološkog instituta u Berlinu 2–4. 6. 2015. godine. U radu ovog kolokvija svoje su priloge prezentirali brojni znanstvenici iz Bosne i Hercegovine, Bugarske, Francuske, Hrvatske, Italije,

Moldavije, Njemačke, Rusije, Slovenije, Srbije i Ukrajine.

Prema svemu istaknutom može se sa sigurnošću reći da prof. dr. Blagoje Govedarica predstavlja jednog od najznačajnijih arheologa, prvenstveno Bosne i Hercegovine, zatim jugoistočne Evrope, i na kraju, dakako, i Evrope. Iako je jednog istinskog doajena gotovo nemoguće u potpunosti ocijeniti, za prof. dr. Blagoja Govedaricu se zasigurno može konstatirati da je u bosanskohercegovačkoj znanosti ostavio neizbrisive tragove i da naša današnja arheologija i kulturna baština bez njega danas ne bi postojali ovakvi kakve ih poznajemo. S istom sigurnošću je moguće konstatirati i njegovo neizmjereno domoljublje kojem je posvetio svoj cjelokupan život i karijeru, kao i to da čak ni u najtmurnijim dani-

ma Bosne i Hercegovine nije poznao sukobe i podjele, već je neizmjereno pomagao svakom Bosancu i Hercegovcu s jednakom ljubavlju i požrtvovanošću. Njegovo djelovanje i požrtvovanost čak i nakon umirovljenja još nam jednom dokazuju da iz njegovog djela i ličnosti možemo i mi danas, kao i brojne dolazeće generacije budućih arheologa, učiti o tome šta to istinski znači biti znanstvenik. U tom je smislu moguće konstatirati da prof. dr. Blagoje Govedarica spada u red naših velikana, arheologa, ali i akademika poput Alojza Benca, Milutina Garašanina, Vladimira Miločića i Borivoja Čovića koji su, jednako kao i prof. dr. Blagoje Govedarica, našu zemlju i region prezentirali u najboljem svjetlu.

Priredili: Melisa Forić Plasto i Adnan Kaljanac